

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Vt 4 Vehniä – Äänekoski Ympäristövaikutusten arviointi- menettely

TYÖPAJA 14.3.2016 MUISTIO

1. LÄHTÖKOHTIA

Keski-Suomen ELY-keskus on käynnistänyt suunnittelun valtatie 4 parantamiseksi moottoritienä Laukaan Vehniän ja Äänekosken Huutomäen välillä. Suunnittelun pohjaksi tehdään ympäristövaikutusten arviointi (YVA), jossa selvitetään eri linjausvaihtoehtojen vaikutuksia ympäristöön.

Työpajan tavoitteena on saada hankkeen eri osapuolia keskustelemaan yhdessä hankkeen vaihtoehtoista ja kertomaan näkemyksiään vaikutusarvioinnin pohjaksi. Työpajassa kerätään osallistujien palautetta linjausvaihtoehtoista, niiden maastokäytävien käytöstä ja merkityksestä sekä hankkeen vaikutuksista erityisesti paikallisille ihmisille.

Työpajan antia hyödynnetään suunnittelussa ja YVA-menettelyssä tarkasteltavien vaihtoehtojen päättämisessä.

2. OSALLISTUJAT

Työpajaan kutsuttiin edustajia seuraavista ryhmistä:

- **Asukasyhdistykset ja kotiseutuyhdistykset**
 - Vehniän kyläyhdistys
 - Koiviston kyläyhdistys
 - Honkolan kylätoimikunta
 - Vanhan Äänekosken kotiseutuyhdistys
- **Alueen asukkaat ja maanomistajat**
 - 30 YVA-ohjelmasta mielipiteen jättänyttä henkilöä, jotka olivat kertoneet sähköpostiosoitteensa
- **Koulut**
 - Vehniän koulu
 - Hirvasen koulu
- **Harrastus- ja luonnonsuojelujärjestöt**
 - Ala-Keiteleen luonnonystävät ry
 - Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry
 - Häkin Jahti
 - Vehniän Eräveikot ry
- **Alueen yritykset**
 - MTK:n tuottajayhdistys Laukaa
 - ABC Hirvaskangas
 - Hirvaskankaan kauppakeskus Oy
- **Yrittäjäjärjestöt**
 - Uuraisten yrittäjät
 - Laukaan yrittäjät
 - Äänekosken yrittäjät
- **Kulkumuotojen järjestöt**
 - SKAL Keski-Suomi ry
 - Nelostie E75 ry:n hallitus
 - Suomen Liikenneliitto ry
 - Autoliiton Keski-Suomen piiri
 - Linja-autoliitto
- **Tienkäyttäjät**
 - Metsä Group
 - Jyväskylän lentoasema
 - Karjalaisen Rahti Oy
- **Viranomaiset**
 - Keski-Suomen ELY-keskus
 - Laukaan kunta
 - Uuraisten kunta
 - Äänekosken kaupunki
 - Keski-Suomen museo
 - Keski-Suomen liitto

Työpajaan osallistui kaikkiaan 30 henkeä, jotka edustivat seuraavia tahoja:

Asukasyhdistykset	
Vehniän kyläyhdistys	Markku Autio
Kotiseutu- / kulttuuriyhdistykset	
Wanhan Laukaan kotiseutuyhdistys ry	Kirsi Vihanti
Vehniän koulu	Pasi Kinnunen
Harrastus- ja luonnonsuojelujärjestöt	
Ala-Keiteleen luonnonystävät ry	Kimmo Tuikka
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry	Kristiina Nyholm
Valkolan Jahti ry	Ari-Pekka Patja
Yrittäjäjärjestöt	
Laukaan yrittäjät	Maarit Heikkinen
Alueen yritykset	
MTK:n tuottajayhdistys Laukaa	Henna Laulajainen
Tienkäyttäjät	
Karjalaisen rahti Oy	Jukka Karjalainen
Alueen asukkaat ja maanomistajat	
	Ari Joki, Ari Tolmunen, Eino Harjunen Harri Laulajainen, Ilpo Liimatainen Jan Savolainen, Jari Pentti Juha Hovilainen, Jukka Hirvi Kauko Hämäläinen, Markku Hirvinen Pauli Ravi, Sari Savolainen Teuvo Vihanti, Timo Hirvi, Seppo Tarvainen
Viranomaistahot	
Keski-Suomen ELY-keskus	Kari Komi
Laukaan kunta, tekninen johtaja	Janne Laiho
Suunnittelukonsultti	
Ramboll Finland Oy	Joonas Hokkanen, Sanna Kaikkonen, Anne Vehmas

3. TYÖPAJAN KULKU

3.1 Työpajan ohjelma

Työpajan aluksi suunnittelijat esittelivät lyhyesti suunnittelutilanteen ja keskeisten vaikutusselvitysten tuloksia. Tämän jälkeen osallistujat saivat arvioida pienryhmissä linjausvaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia, linjausvaihtoehtojen maastokäytävien nykyistä käyttöä ja merkitystä sekä kertoa näkemyksiään niiden vaikutuksista paikallisille asukkaille. Lopuksi ryhmät esittelivät näkemyksiään ja käytiin keskustelua koko porukalla.

Ohjelma

- 17:00 Kahvi
- 17:30 Tervetuloa, Hanke-esittely *Kari Komi*
Suunnitelmavaihtoehdot ja niiden muutokset YVA-ohjelman jälkeen; *Sanna Kaikkonen*
Alustavat vaikutusarvioinnit; *Joonas Hokkanen*
- 18:15 Ryhmätöiden tehtävänanto ja ryhmiin jakautuminen; *Anne Vehmas*
Ryhmätyöskentely
- 19:20 Ryhmien keskeisimpien näkemysten esittely ja yhteiskeskustelu
- 20:00 Kiitos ja näkemiin

3.2 Ryhmien tehtävät

Osallistujat oli jaettu ilmoittautumisten perusteella kolmeen ryhmään. Ryhmille annettiin seuraavat tehtävät:

- A. Täydentäkää 'asutus ja virkistys' -kartalle vaihtoehtojen lähialueiden
 - puuttuvat virkistysreitit tai -kohteet
 - marjastus- ja sienestysalueet
 - hirvien kulkureitit, metsästysalueet
 - muut paikallisille tärkeät kohteet
- B. Miten eri vaihtoehtojen vaikuttavat
 - tien lähialueen elinoloihin; asumisviihtyvyys ja virkistys
 - liikkumiseen; liikenneyhteydet, liikenneturvallisuus, palvelujen saavutettavuus, estevaikutukset eri kulkutavoilla
 - elinkeinoelämään; maa- ja metsätalous, yritykset, kuljetukset
 - maisemaan ja luonnonoloihin
 - Mikä on paras vaihtoehto?
 - > kirjoittakaa ryhmän keskeiset näkemykset taulukkoon
- C. Yksityiskohtaisempi palaute suunnitelmista
 - Kirjoittakaa paikannettavaa palautetta suunnitelmista tarralapuille suunnitelmakartoille.

4. TULOKSET

4.1 Nykytilatietojen täydennykset

Asutus- ja virkistyskartoille täydennettiin alla mainittuja asioita.

Ryhmä 1 merkitsi kartalle seuraavia täydennyksiä

- Kuljetusyritys
- Lypsykarjatila, viljelykäytössä olevia peltoja
- Uimaranta
- Kunnan laavu
- Latu Peuraniemen ja Syväjärven välille
- Metsästäjien kota ja metsästysmaja
- Vehniän Eräveikot, Velkolan Jahti ja Koivistokylän metsästysseurojen rajat
- Hirvikolaripaikkoja valtatievarrella

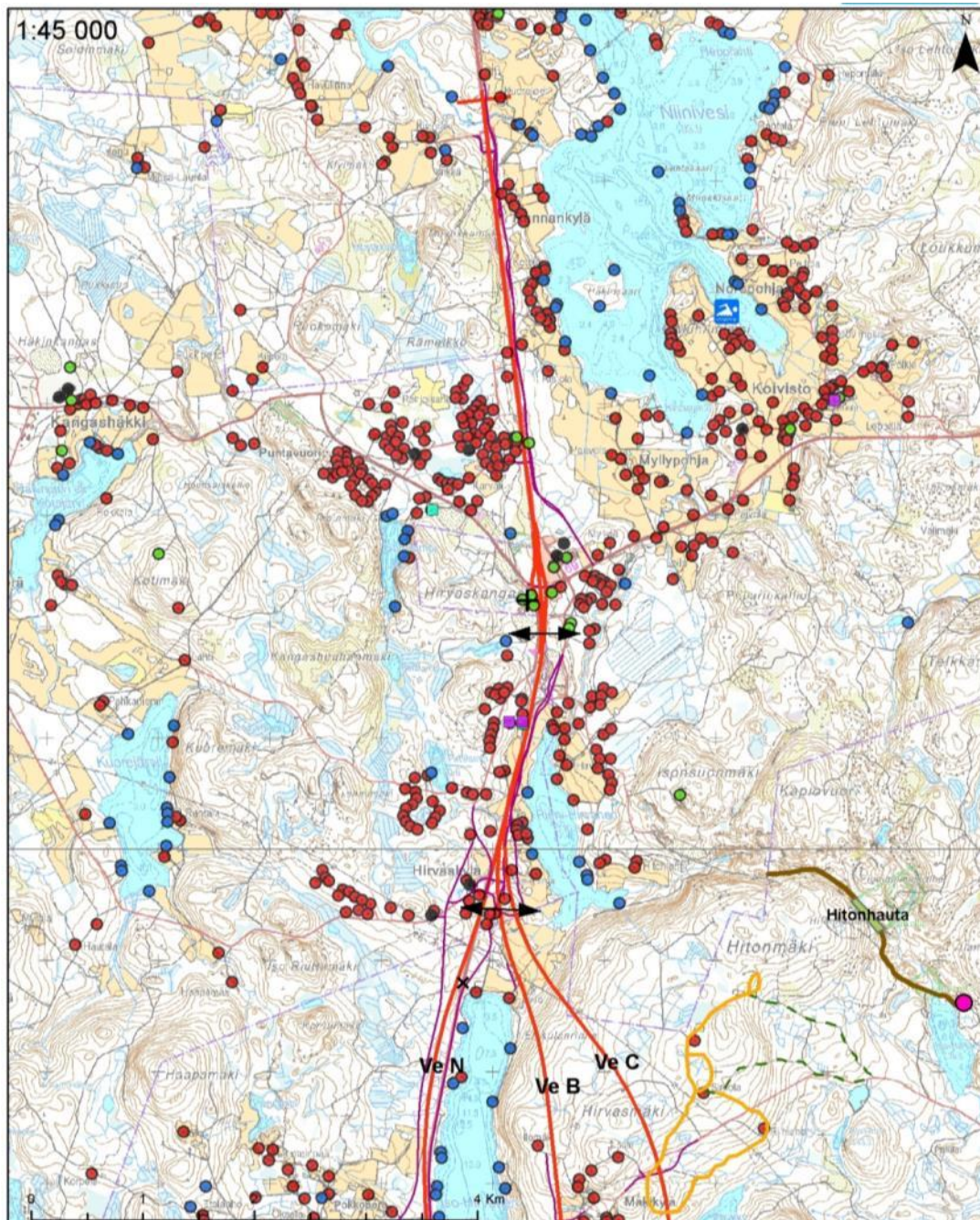
Ryhmä 2 merkitsi kartalle seuraavia täydennyksiä

- Hirvasmäen ja Hitonmäen ladut ja ulkoilupolut
- Jäälatuja Iso-Hirvasella
- Yhdysladut ja latureitit Vehniän kylällä, jonne tullaan hiihtämään kauempaakin
- Vehniän kylän lähelle merkityn ladun reitti on muuttunut
- Kunnan laavu
- Ulkoilureittejä Iso-Hirvasen itäpuolella
- Hirvien kulkureitti Iso-Hirvasen pohjoispäässä
- Vehniän kylän alueella kauriita

- Ratsastusmaastoja molemmin puolin nelostietä. Tarve päästä tien poikki turvallisesti

Ryhmä 3 merkitsi kartalle seuraavia täydennyksiä

- Virkistyspolku Iso-Hirvasen itäpuolella
- Velkolan Jahti; hirvitiedot
- Vehniän ulkoilu-/latureitit löytyvät kunnan nettisivuilta, mm. keltaisella kartalle merkittyä latu ei kaikilta osin enää ole

(C) Sisältää MML maastotietokannaa, SYKEN ja ELYn paikkatietoaineistoja 2016 sekä työpajassa saatuja tietoja.

■ oppilaitokset	● Liike- tai julkisen rakennus	— Luontopolku	● Laavu tai kota	— Latu
■ päiväkodit	● Lomarakennus	■ Uimaranta / -paikka	× Hirvikolaripaikat	— Ulkoilureitti
● Asuinrakennus	● Teollinen rakennus	■ Virkistysalue	↔ Hirvien kulkureitit	— Tutkittava linjaus
				— Rinnakkaistie- vaihtoehto

	oppilaitokset		Liike- tai julkinen rakennus		Pururata, talvisin latu		Hirvikolaripaikat		Latu
	päiväkodit		Lomarakennus		Virkistysalue		Hirvien kulkureitit		Ulkoultreitti
	palvelukoti		Teollinen rakennus		Luontopolku		Laavu tai kota		Tutkittava linjaus
	Asuinrakennus		Urheilukenttä				Uimaranta		Rinnakkaistie- vaihtoehto

4.2 Vaikutusten arviointi

Sininen = ryhmä 1, Punainen = ryhmä 2, Vihreä = ryhmä 3

	Vaihtoehto 0	Vaihtoehto N	Vaihtoehto B	Vaihtoehto C1
Asumis- viihtyvyys ja virkis- tys	Turvallisuus on jo huono Melu	Tie halkoo kylän Vesiosuuskunta Rakentamisajan vaikutukset Vaikuttaa eniten kylän asuk- kaiden viihtyvyyteen Valosaaste	Metsästysalueet Vaikuttaa vähiten ihmi- siin Valosaaste Meluongelma Metsästys vaikeutuu Marjastus / sienet Luonnossa liikkuminen	Metsästysalueet Vaikuttaa vähiten ihmi- siin Valosaaste Eteläpäässä moni talo jää tien alle Melu sillalta Metsästys loppuu Marjastus / sienet Luonnossa liikkuminen
Liikenne- yhteydet, liikenne- turvalli- suus	Huono Kova liikenne Vaikea liittyä nelos- tiehen Kääntyminen va- semmalle hankalaa	Pitäisi saada Uuraisten suun- nalta tulevalle liikenteelle ramppi 4-tielle, jotta pohjoi- seen ja etelään menevät käyt- täisivät valtatieä eikä kaikki ajaisi Vehniän kylän läpi. Voisiko N vaihtoehdon rinnak- kaistie mennä tulevaisuudessa lähempänä moottoritietä? Tie on ollut nykyisellä paikal- laan pitkään. Nykyiset liikennemäärät kui- tenkin riski asutukselle, lasten liikkumiselle jne. Bussipysäkit Liikenneturvallisuus Lisääntynyt liikenne ja kovempi liikennenoisuus rinnakkaistielle, joka kulkee asutuksen keskellä Koululaisten liikkuminen turval- lisemmaksi ja loppuisi koulu- kyyttitarve	Asutus kauempana, riskit pienemmät Bussipysäkit Liikenneturvallisuus Mäkinen tie	Bussipysäkit Liikenneturvallisuus Mäkinen tie
Elinkeino- elämä		Vehniän kylän kohdalla ja Hir- vasessa on maataloja, joiden elinkelpoisuus kärsii. Rinnak- kaistie poistaa viljeltyjen pelto- jen pinta-alaa ja lisää kierto- tarvetta eri peltolohkojen välil- lä. Kuljetusyritysten kannalta N olisi hyvä vaihtoehto.	130 M€ Vehniän kylän kohdalla maatalouden kannalta paras vaihtoehto Hovilan maatalous Hirva- sen pohjoispuolella lop- pui. Hirvasen itäpuolen vaihto- ehdot pirstoisivat alue- en metsät Korkeuserot lisääisivät kuljetuskustannuksia (erit. raskas liikenne)	160 M€ Pohjoispäässä Hovilan ti- lalle katastrofi -> myös eteläpäässä maataloudel- le huono Hovilan toiminta loppuu Pirstoo metsät Korkeuserot lisää kulje- tuskustannuksia (erityi- sesti raskas liikenne)
Luonto, maisema		Hyvä kun rauhoittaa itäpuolen Luontomaiseman ja peltöjen pirstoutuminen	Todella huono vaihtoehto Pirstoo lisää Lähteet Luonnon pirstoutuminen Pirstoo ison metsäalueen Maisemahaitta	Huono vaihtoehto Pirstoo lisää Lähteet Luonnon pirstoutuminen Pirstoo ison metsäalueen Maisemahaitta
Paras vaihto- ehto?	Ei tämä	Paras vaihtoehto Voi rakentaa vaiheittain Nelostie ollut jo pitkään kylällä		

Muuta: Tunne, että kaikki on jo päätetty.

RYHMÄ 1

Ryhmä 1 arvioi **vaihtoehtoon 0** huonoksi sekä yleisen turvallisuuden että liikenneyhteyksien ja -turvallisuuden kannalta. **Vaihtoehto N** vaikuttaisi ryhmän mukaan eniten asumisviihtyvyyteen. Tie halkoisi kylän ja vaikuttaisi vesiosuuskunnan rakenteisiin. Rakentamisajan vaikutukset olisivat myös huomattavat. Liikenneyhteyksiin ja liikenneturvallisuuteen vaikutukset näkyisivät niin, että Uuraisten liikenne käyttäisi esitettyjen suunnitelmien eteläistä liittymää, mikä lisäisi Vehniän kylän läpi menevää liikennettä ja näin vaihtoehto olisi lasten liikkumisen vuoksi kuitenkin riski asutukselle. Hirvasen eteläpään tasolle pitäisi myös saada ramppi nelostielle, jotta Uuraisten suunnalta tuleva liikenne käyttäisi nelostietä eikä rinnakkaistietä. Tie on ollut paikalla jo 50 vuotta. Ryhmässä kysyttiin, voisiko rinnakkaistie eteläpää olla lähempänä moottoritietä.

Myös vaikutukset elinkeinoelämään nähtiin suurina. Vehniän kylässä on maatiloja, joiden elinkelpoisuus kärsii. Nämä tarkistetaan kunnan maataloustoimistosta. Kuljetusyritysten kannalta vaihtoehto N on hyvä. Luonnon ja maiseman kannalta vaihtoehto on hyvä, koska se rauhoittaa itäpuolen.

Vaihtoehto B vaikuttaa ryhmän 1 mukaan vähiten ihmisiin, mutta vaikuttaisi kuitenkin metsästysalueisiin. Liikenneyhteyksien ja -turvallisuuden kannalta riskit ovat pienemmät, koska asutus on kauempana. Luonnon ja maiseman kannalta vaihtoehto B nähtiin todella huonona, koska se pirstoo luontoa ja maisemaa ja vaikuttaa lähteisiin.

Samoin **vaihtoehtoon C1** nähtiin vaikuttavan vähiten ihmisiin, mutta aiheuttavan vaikutuksia metsästysalueisiin. Vaihtoehtoa pidettiin huonona, koska se pirstoo lisää ja vaikuttaa lähteisiin.

Ryhmässä oli keskusteltu kustannuksista. Vaihtoehto N olisi 100 M€, vaihtoehto B 130 M€ ja vaihtoehto C1 160 M€.

RYHMÄ 2

Toisessa ryhmässä kaikkien vaihtoehtojen nähtiin vaikuttavan asumisviihtyvyyteen ja virkistykseen lisääntyvänä valosaasteena. Lisäksi **vaihtoehto C1** jättäisi eteläpäässä monia taloja tien alle. Kaikki vaihtoehdot vaikuttaisivat bussipysäkkeihin ja liikenneturvallisuuteen. **Vaihtoehdon N** myötä liikenne lisääntyisi ja liikennenopeudet kasvaisivat rinnakkais tiellä, joka kulkee asutuksen keskellä. Ryhmän mukaan vaihtoehto N olisi maatalouselinkeinon kannalta huonoin koko matkalla myös rinnakkaistien osalta. Pellot pirstoutuisivat vaihtoehdossa N. Luontomaisema ja metsät pirstoutuvat vaihtoehdoissa B ja C1 sekä Hovilan pellot.

Vaihtoehto B olisi ryhmän mukaan maatalouden kannalta paras vaihtoehto, mutta luontoa se pirstoisi. Vaihtoehto C1 olisi elinkeinoelämän kannalta pohjoispäässä sijaitsevalle Hovilan tilalle katastrofi ja myös eteläpäässä maataloudelle huono. Myös vaihtoehto C1 pirstoisi luontoa.

RYHMÄ 3

Ryhmän 3 mukaan **vaihtoehto 0** merkitsisi nykyisen kovan liikenteen ja melun kasvamista. Nelostiehelle on jo nyt vaikea liittyä ja vasemmalle kääntyminen on hankalaa.

Vaihtoehto N tekisi koululaisten liikkumisen turvallisemmaksi eikä koulukyytejä tarvittaisi niin paljoa. Vaihtoehtoa N pidettiin parhaana, ja sen voi rakentaa vaiheittain. Nelostie on ollut pitkään kylällä ja siihen on totuttu.

Vaihtoehdot B ja C1 vaikuttaisivat asumisviihtyvyyteen ja virkistykseen, koska ne aiheuttavat meluongelmia (erityisesti vaihtoehdon C1 siltaalta melu leviäisi kauas), metsästys vaikeutuu tai loppuu ja marjastus, sienestys ja luonnossa liikkuminen kärsivät. Liikenneyhteyksien osalta mäkinen tie aiheuttaisi myös elinkeinoelämälle kustannuksia, sillä korkeuserot lisäävät erityisesti raskaan liikenteen kuljetuskustannuksia. Kummassakin vaihtoehdossa elinkeinoelämän vaikutuksia olisivat myös Hovilan tilan maatalouden loppuminen ja metsien pirstoutuminen. Metsien pirstoutuminen ja maisemahaitta arvioitiin ryhmässä myös luonto- ja maisemavaikutukseksi.

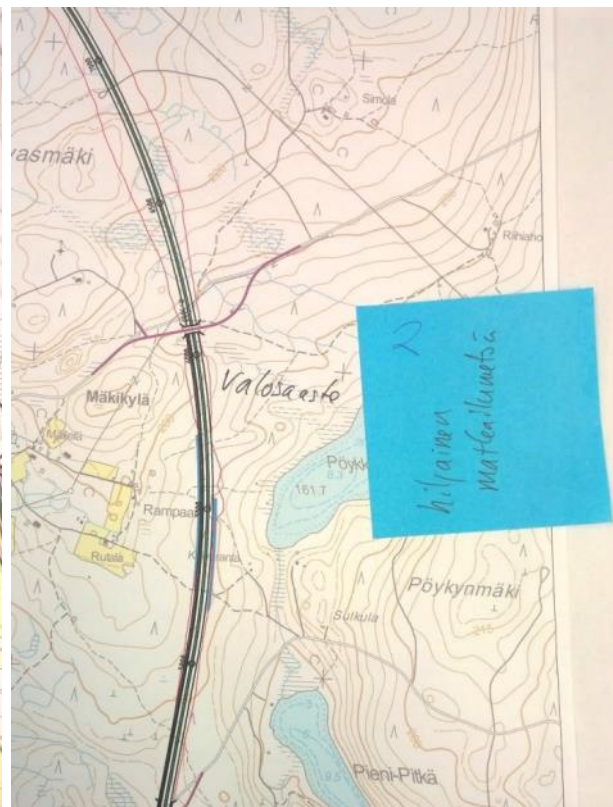
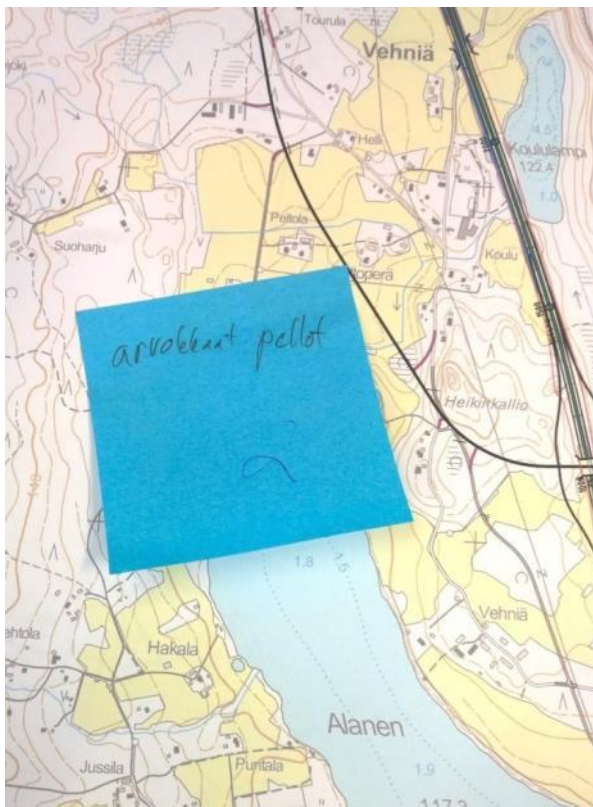

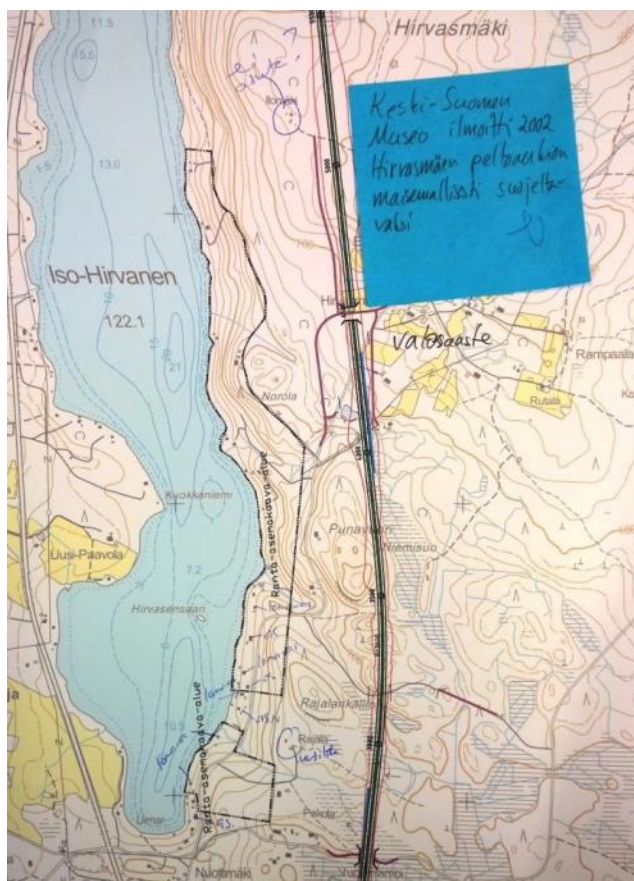
4.3 Paikannettu palaute

Osallistujat merkitsivät suunnitelmakartoille palautteita suunnittelijoille.

- Vehniän arvokkaat pellot
- Hirvasmäen hiljainen matkailumetsä
- Keski-Suomen museo ilmoitti 2002 Hirvasmäen peltoaukion maisemallisesti suojeltavaksi

Lisäksi kartoille merkittiin myös yksityiskohtaisempia palautteita.

5. YHTEISKESKUSTELU

Loppukeskustelussa tuotiin esille eri vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia.

Vaihtoehdon N eduksi mainittiin tasaisuus (mm. kuljetukset), paikallisen liikenteen ja liikenneturvallisuuden paraneminen ja bussien säilyminen kylällä. Lisäksi N voidaan rakentaa vaiheittain, niin että tehdään ensin edullisempi rinnakkaistie ja saadaan heti hyödynnettyä sen liikenneturvallisuusvaikutukset. Vaihtoehdon N haitaksi nousi Vehniän peltojen jääminen rinnakkaistien alle.

Vaihtoehtojen B ja C1 etuna mainittiin vaarallisten kuljetusten siirtyminen kauemmas kylältä ja haittoina metsä- ja peltoalueiden pirstoutuminen. Metsästyksen koettiin loppuvan. Keskustelussa ihmeteltiin, miten voimalinja saadaan sovitettua vaihtoehtojen B ja C1 kanssa. Hirvaskylän kohdalle toivottiin ramppa moottoritille.

Kaikki osallistujat olivat yksimielisiä siitä, että uusi tie tarvitaan ja vaihtoehto O on huonoin. Kannatusta ilmaistiin joko läntiselle tai itäisille vaihtoehtoillem. Kaikissa vaihtoehtoisissa todettiin olevan huonoja ja hyviä puolia. Eräs totesikin, että paras on se, mikä vain nopeimmin saadaan tehtyä.